

Značky na pomoc světové veřejnosti

Josef Rýmus, ESiCCO Plzeň

V našem neustále se měnícím světě jsou lidé a pracovní místa stále v pohybu. Všeobecný jazyk dobrých, normalizovaných grafických značek je proto velkým dobrodiním pro lidi na celém světě. Značky lze nyní vidět samostatně nebo jako soubor značek na všech možných místech – doma, v kanceláři, v autě, na pláži, v továrně, na letišti atp. S grafickými značkami se lze setkat téměř při každé činnosti. Jsou zde, aby informovaly nebo usměrňovaly, někdy aby varovaly, ale vždy pro člověka znamenají pomoc při jeho každodenní činnosti. V popředí rozsáhlého programu normalizace grafických značek je technická komise ISO/TC 145 *Grafické značky*, spolupracující se subkomisí SC 3C/TC 3 IEC.

Jak mohou značky chránit veřejnost

Upozorňovat veřejnost na různá nebezpečí a na možnosti, jak se jim vyhnout, je v dnešním světě velmi důležitý úkol zaměřený na její zdraví a bezpečnost. Technická komise ISO/TC 145 vítá návrhy ze všech oborů činnosti ohledně osobní bezpečnosti. Její odborníci velmi mnoho času a úsilí věnují zajišťování splnění vysokých požadavků na formu a obsah značek. Vysvětlit, proč je zapotřebí nové bezpečnostní značení a jaké má bezpečnostní funkce, je důležitou součástí práce této komise. Komise rovněž napomáhá zajišťovat správné používání značek, což bude cenné při prohledávání databáze ISO, která je v současné době ve stadiu vývoje.

Bezpečnostní značka z ISO 7010: Nepitná voda (P005)

Bezpečnostní značka z ISO 7010: Nouzový východ (vlevo) (E001)

Značka pro bezpečnost ve vodě z ISO 20712-1: Zákaz potápění (WSP005)

Varovat lidi před nebezpečím a upozorňovat, jak se mu vyhnout

ISO 7010 *Grafické značky – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značení – Bezpečnostní značení používané na pracovištích a veřejných místech* je základní (kmenová) norma pro bezpečnostní značení. Pro velkou

Příklad návrhu značky prvotního přístupu z ISO 20712-3 (Příloha A, obr. 2A)

Značka bezpečnosti ve vodě z ISO 20712-1: Oblast evakuace z důvodu tsunami

poptávku veřejnosti po jasném (srozumitelném) a užitečném značení je pravidelně aktualizována.

Zrovna tak je tomu u normy ohledně výkonnosti a trvanlivosti (ISO 17398:2004 *Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky – Klasifikace, výkon (provedení) a trvanlivost bezpečnostních značek*); existuje jedna pro instrukční systémy pro bezpečnou cestu (ISO 16069:2004 *Grafické značky – Bezpečnostní značení – instrukční systémy pro bezpečnou cestu (SWGS)*) a na ISO 23601 *Identifikace bezpečnosti – Značky únikových plánů*, které odkazují na plány vystavené v hotelích, továrnách a úřadech znázorňující únikové cesty a umístění protipožárního zařízení (nářadí).

Bezpečnost na pláži

V několika předcházejících letech subkomise SC 2 úzce spolupracovala s partnery z průmyslu, např. organizacemi zachraňujícími život, v oblasti bezpečnosti ve vodě. Projekt zahrnoval různé typy značení, např. bezpečnostní vlajky na pláži. Velmi dlouho existovaly rozdíly u vlajek používaných na plážích po celém světě. Světové turistické organizace v rozdílnosti jejich významu viděly nebezpečný problém. Publikace, kterou vydala ISO/FDIS 20712-2 *Značky pro bezpečnost ve vodě a vlajky pro bezpečnost na pláži*

– Část 2: *Specifikace vlajek pro bezpečnost na pláži – Barva, tvar, význam a účinnost* by měla pomoci sjednotit společný přístup a napomoci zachraňovat životy.

Úplný rozsah značek byl vytvořen pro použití na plážích a v jiných vodních oblastech, jako jsou plavecké bazény a jezírka, již v první části série norem ISO 20712 pro bezpečnost ve vodě. V tomto případě komise spolupracovala s profesionály zapojenými v této oblasti a rovněž s experty na bezpečnostní značky.

Byly získány značné výhody při testování návrhů značek používajících pracovní postupy ISO 9186-1:2007 *Grafické značky – Testovací metody – Část 1: Metody pro testování úplnosti*. Tato revidovaná norma byla publikována počátkem roku 2008 a brzy ji bude následovat norma ISO 9186-2, která obsahuje metody pro testování kvality vnímání.

Značka bezpečnosti ve vodě z ISO 20712-1: Nebezpečná zóna z důvodu tsunami

Značka pro informování veřejnosti z ISO 7001: Jesle nebo péče o malé děti (PI PF 023)

Na pomoc těm, kteří potřebují použít vlajky a značky, bude vydána norma ISO 20712-3 *Značky pro bezpečnost ve vodě a vlajky pro bezpečnost na pláži – Část 3: Směrnice pro používání značek pro bezpečnost ve vodě a vlajek pro bezpečnost na pláži*, zahrnující pomocnou směrnici pro jejich používání. Norma o vlajkách pro bezpečnost na plážích by měla sjednotit přístup a pomoci zachraňovat životy.

Cílem jsou tsunami

Při nedávné události spolupracovala ISO/TC 145 úzce s japonskou vládou a UNESCO na vytvoření bezpečnostních značek v souvislosti s hrozbou tsunami. Vytvořit vhodné značky podpořené vyčerpávajícími informacemi pro riziková místa byl velmi náročný úkol. Úsilí tento úkol splnit ukázalo, do jaké míry je komise schopna spolupracovat se zahraničními agenturami (organizacemi) pro dosažení výsledku, který by splnil potřeby navrhujících stran, aniž by přijímala kompromisy u značek základní důležitosti a principů implementace.

Informování veřejnosti: nový vývoj

Další je již velmi očekávaná revize *ISO 7001 Grafické značky – Značky informující veřejnost*, která aktualizuje a rozšiřuje její vydání z roku 1990. Pokrývá hlavní požadavky na obrazové značky používané na letištích a jiných veřejných místech, ale byla vytvořena také s očekáváním, že grafické značky budou používány na mapách a ve směrnících.

Značka pro informování veřejnosti z *ISO 7001: Peněžní služba nebo směnárna nebo bankomat (PI CF 005)*

Značka pro informování veřejnosti z *ISO 7001: Výhled nebo panorama (PI TC 001)*

Těsně následuje práce na *ISO 28564-1 Instrukční systémy pro informování veřejnosti – Principy návrhu a požadavky na elementy (prvky) – Část 1: situační plány*. Bude vytvořena část řady norem zabývající se otázkami hledání způsobu tvorby značek. Rozšíří tak rozsah práce komise.

ISO 7001 byla revidována, přičemž důraz byl kladen na otázky přístupnosti. Rozšířena bude tak, aby brala v úvahu vzrůstající poptávku po jasné, stručné a pohotové prezentaci informací co nejširší veřejnosti. Bylo zjištěno již více než 100 značek, které by přicházely v úvahu v oblastech, jako jsou sport, turistika, obchod a doprava.

ISO 7001 a *ISO 7010* používají stejné grafické značky pro lidi a předměty; jsou založeny na předpokladu, že značka by měla být pohotově spojována (asociována) se zamýšleným významem. Tento ideální stav však není vždy možné splnit, a je tudíž nutné poskytnout radu, jak využívat doplňující text ke snazšímu pochopení nebo jak poskytnout doplňující informace. Údaje z jejich zkušebního používání, jsou-li k dispozici, napomáhají usměrnit rozhodnutí. Abstraktní značky je nutné se naučit, a proto by se jim měla komise pokud možno vyhýbat. Nicméně existují sdělení, která nelze přímo znázornit, a vyžadují tedy abstraktní obrázek, např. značka pro biologické nebezpečí.

Logický princip návrhu

Konečná skupina značek je vlastně největší a zahrnuje značky určené na zařízení a pokrývá široký rozsah použití, včetně např. průmyslových strojních zařízení, moto-

rových vozidel a domácích elektrických spotřebičů. Různé způsoby, jakými jsou značky používány, znamenají, že abstraktní zobrazení se stává stále běžnějším. Jsou to grafické značky na zařízení, které obsahuje *ISO 7000* a *IEC 60417*.

Tato široká a nesourodá skupina grafických značek však stále musí splňovat pravidla navrhování, v tomto případě čistě vizuální znázornění zamýšleného obrazu není vždy tím hlavním kritériem. Pro to je mnoho důvodů, včetně skutečnosti, že skupiny uživatelů jsou stále častěji součástí školené pracovní síly a že grafické značky jsou často reprodukovány ve stále menší velikosti. Některé z nich jsou velmi známé, např. značka

Bezpečnostní značka z *ISO 7010: Pozor, biologické nebezpečí (W009)*

Značka pro zařízení z *ISO 7000: Omývač čelního skla (0088)*

Značka pro zařízení z *ISO 7000: Kombajn, omezený tok úrody (zrni) (2195)*

pro automobilové stěrače v automobilech, ale některé z nich mají velmi úzkou a specifickou oblast použití. Příkladem je značka 2195 Kombajn, omezený proud (tok) úrody (zrni). Základem práce v tomto oboru je úzká spolupráce s jinými technickými komisemi a orgány činnými v průmyslu.

Existuje velký počet konvencí pro znázornění různých funkcí a činností, jako např. pro pohyb a pro sílu. Ačkoliv se mnoho značek může zdát náhodných, vždy mají pro svůj návrh logické vysvětlení.

Expertí mají před sebou náročný úkol – stačit neustálému přívalu nových požadavků a vyvíjet systém elektronického hlasování v podstatě se stále se vyvíjející společnou databází (*IEC 60417/ISO 7000*), kterou původně vypracovala subkomise *IEC SC 3C*.

ISO 7000 vydaná v roce 2004 byla poslední papírová verze normy. Značky obsažené v *ISO 7000* a *IEC 60417* jsou nyní uváděny v již zmíněné společné databázi *ISO/IEC*, která je v současné době za předplatné k dispozici na <http://www.graphical-symbols.info>

Myslíte na novou značku?

Komise nejen publikovala normalizované značky, ale vyvinula i několik zásad navrhování značek jako pomoc pro ty, kteří chtějí předložit nové návrhy na:

- **bezpečnostní značky** – řada *ISO 3864 Grafické značky – Bezpečné barvy a bezpečnostní značky*,
- **značky pro informace pro veřejnost** – *ISO 22727 Grafické značky – Tvorba a návrh značek pro informování veřejnosti – Požadavky* (bude publikována v tomto roce),
- **značky pro předměty** – čtyři normy v řadě *ISO 80416* o základních principech pro grafické značky pro použití na předmětech, které spolu sdílejí *ISO* a *IEC*.

Webové stránky subkomise dále zahrnují formy použití a šablony pro návrháře.

Dostupné a používané všemi

Komise *ISO/TC 145* využila kapacitu hledání vhodné databáze jako moderní prostředek ke kompilaci skutečných značek. Proto je v čele vývojových prací na softwaru na společné základně; díky tomu bude

Značka pro zařízení z *ISO 7000: Dezinfekční prostředek na ruce (2786)*

možné vyvíjet normalizované databáze vycházející z informací vztahujících se k normě, jako je terminologie, značky a biometrické údaje. Mezi prvními databázemi vytvořenými podle tohoto projektu jsou *ISO 7001* a *ISO 7010*. Protože cílem komise je, aby značky byly dostupné, aby byly k dispozici a byly využívány co nejširší veřejností, napomohou databáze zvýšit rychlost i účinnost práce.

Nakonec ještě jedna varující myšlenka: grafické značky je nutné používat řádně a ve správném kontextu. Jejich přílišná komplikovanost a využívání mohou podkopat jejich účinnost, zatímco některé mnohostranné koncepty nemusí být vhodné pro určitou grafickou značku. Značky všechny problémy vyřešit nemohou!

S využitím práce subkomisí, jejich pracovních skupin a skupin expertů je *ISO/TC 145* připravena nadále dodávat tyto pomocné nástroje průmyslu, obchodu a – co je nejdůležitější – spotřebiteli, a tím v dnešní době zajišťovat normalizované značky občanům celého světa při práci, doma i při zábavě.

[BARRY, G.: *Symbols to help world Citizen*. *ISO Focus*, Sept. 2007 (upravený překlad).]